

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.*

Ίστορία τῶν κατὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καταγορεύων.

Ἐπισκοπήσαντες ἄχρι τοῦδε τὰ κατὰ τὴν οὐσίαν, τὸ δυνατὸν, τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὸ πραγματικὸν τοῦ θύματος καὶ τῆς προφητείας, μεταβινομεν ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας, καταρχόμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων αἰῶνων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καθὼς δὲ ἡ ἱστορία διαιρεῖται εἰς τρεῖς μέρη, οὕτω καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ εἰς τὸσαῦτα διαιρεῖται. Ἡ ἁγία Γραφή εἶνε ἀχώριστος τῆς θρησκείας, ἀπὸ δὲ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ἡ ἱστορία τῆς θρησκείας ταύτιζεται πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν καὶ εἶνε ἀχώριστος αὐτῆς, καθόσον αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν πάσης πνευματικῆς κινήσεως καὶ ἀναπτύξεως. Ἡ μὲν περίοδος λοιπὸν τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἐποχὴν, ἡ τοῦ θριάμβου αὐτοῦ τὴν δευτέραν, ἡ δὲ μετὰ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμῶν καὶ τῆς μεταρρυθμίσεως νέα φάσις τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν. Ἴσως εἶνε μακρὸν καὶ ἐπίπονον τὸ ἔργον, ὅπερ ἀναλαμβάνομεν· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Θεὸς τὰ ἀσθενῆ ἐκλέγεται καὶ τὰ ἐξουθενήμενα διὰ νὰ κατισχύνη τοὺς κατὰ κόσμον σοφοὺς, πολλοὶ δὲ χάσκαιες πρὸς ἡμῖν, ὅ,τι ἀναγινώσκουσιν ἢ ἀκούουσι κατὰ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς ὡς πραγματικὴν ἐκλαμβάνοντες ἀσπάζονται αὐτὴν ἐν ὀνόματι δὲ τῆς Ἐπιστήμης αἰετοπετείας κερύττανται ἐργαζόμενοι καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος ὑπερασπιζόμενοι, θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ ἐκθέσωμεν πᾶν ὅ,τι ἀπ' ἀρχῆς κατὰ τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἀμώμου ἡμῶν θρησκείας ἐρρήθη διὰ νὰ μάθωσιν οἱ ἐλευθερόφρονες οὗτοι (Σπιννοζιστὰὶ ἢ Στραουσσιστὰὶ;) ὅτι τὰ λεγόμενα σήμερον ἐρρήθησαν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς, εἶνε δὲ ἀναμασάματα παλαιὰ, παρελθόντα καὶ λησμονηθέντα, ἐνῶ ὁ κλόγος τοῦ Κυρίου ὡς ἀλήθεια καὶ δικαιοσύνη μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς πρώτης ἐποχῆς.

Ἡ πρώτη λοιπὸν ἐποχὴ τῆς ἱστορίας τῆς ἀπιστίας ἀρχεται ἀπὸ τῶν πρώτων αἰῶνων καὶ λήγει μετὰ τῶν διωγμῶν τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου. Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς πηγὰς θέλομεν ἀκολουθῆσαι τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος τούτου μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος, καθ' ὃν ὁ Χριστιανισμὸς ἐθριάμβευσε· ὁ ἀγὼν μάλιστα ἀρχεται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς, αὐξάνει διὰ τῶν Γνωστικῶν, ἐν δὲ τῷ προσώπῳ τοῦ Κέλσου ἀπ' ἐνὸς καὶ τοῦ Πορφυρίου ἀπ' ἐτέρου φθάνει εἰς τὸ κατακόρυφον, μέχρις οὗ φαίνεται ἐκπνέων μετὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

*) Ἰδὲ ἀριθ. 43 σελ. 843 — 844.

Αἱ κατὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς προσβολαὶ εἶνε, ὡς ἐρρήθη πρὸ ὀλίγου, ἀρχαιότεραι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο' κατέστη προσιτὴ τοῖς Ἑθνικοῖς, ἤρξατο ὑφισταμένη καὶ τὰ ψικώματα αὐτῶν. Πρὶν ἢ ἀκόμη μάλιστα γνωσθῆ, πρεμορφώθη διὰ διαφόρων μύθων καὶ συκοφαντιῶν.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς διχοπορίας μισούμενοι ὑπὸ τῶν συνοίκων λαῶν ἐν Αἰγύπτῳ μάλιστα καὶ Ἰταλίᾳ παρεῖχον ἀρομήν εὐχερεστέραν εἰς τὴν κατὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων αὐτῶν ἐπίθεσιν. Οἱ δὲ ἀγῶνες τῶν σοφῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ μάλιστα τοῦ πλατωνίζοντος Φίλωνος, τοὺς ὁποίους κατέβαλε διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀστήρικτον αὐτῶν ἀρχὴν ὅτι ὁ Πλάτων δύναται νὰ ὀνομασθῆ Μωϋσῆς τῆς Ἀιτικῆς, ὁ δὲ Μωϋσῆς Πλάτων Ἰουδαῖος, ὅτι δὲ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἀριστα συμβιβάζεται πρὸς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ Ἰουδαῖος οὗτος εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ τοιαύτας κατὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ προσβολὰς· ὅτι δὲ ἐγελοιογραφοῦντο γεγονότα τινὰ τῆς Γραφῆς φαίνεται ἐκ τῶν τοιχογραφιῶν τῆς Πομπηίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαντᾷ καὶ ἡ τῆς δίκης τοῦ Σολομώντος.

Ἄν ὅμως μόνον οἱ καλλιτέχναι ἦσαν τοιοῦτοι, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀδιάφορον πως. Τὸ δυστύχημα ὅτι καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες μετεῖχον τῶν προλήψεων τούτων τοῦ λαοῦ. Τὸ τοιοῦτον δὲ ἀποδεικνύουσιν ὁ Ἀππίων καὶ οἱ φιλόσοφοι Ἕλληνες οἱ ἐμπνεύσαντες τούτον, Ποσειδώνιος, Ἀπολλώνιος, ὁ Μόλων καὶ Λυσίμαχος.

Ὁ μὲν Ποσειδώνιος ἦτο στωϊκὸς φιλόσοφος ἐξ Ἀπαμείας τῆς Συρίας διδάσκων ἐν Ρόδῳ τὸ 78 π. χ. ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ, τὴν ὁποίαν συνέγραψε, μετὰ ἄλλων ἀνκφέρει καὶ περὶ τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου, ὅτι ὑποτάξας τοὺς Ἰουδαίους εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων, ὅπου μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐπετρέπετο νὰ εἰσέρχωνται ἀπὸ τοῦ ἔτους. Ἐκεῖ εὐρέθη πρὸ ἀγάλματος λιθίνου, ὅπερ κερύτταν ἄνθρωπον πωγωνοφόρον καθήμενον ἐπὶ ὄνου καὶ ἀναγινώσκοντα· ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ὁ Μωϋσῆς, ὅστις δούς νόμους εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐκτίσε καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, κατὰστάσας οὕτως αὐτοῦ ἔθνος μισητὸν παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀπεστρέφετο τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων κατὰ πικρὸς ξενικοῦ, ἀπεπειράθη τὴν καταστροφὴν τῶν νόμων αὐτῶν. Διὰ τοῦτο δὲ διὰ διαφόρων μέσων κτεμόλυνε καὶ τὸ ἱερόν αὐτῶν καὶ τὰ βιβλία των. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Μόλων σύγχρονος τοῦ μνημονουθέντος καὶ διδάσκαλος τοῦ Κικέρωνος. Πολλῆς δὲ ὁ Ἰώσηπος Ἰουδαῖος μέμφεται αὐτὸν τε καὶ τὸν Λυσίμαχον, διότι ἐν ταῖς συγγράμμασιν αὐτῶν διὰ διαφόρων συκοφαντιῶν τοὺς μὲν Ἰουδαίους διαβάλλουσι παριστῶντες αὐτοὺς ὡς περικαθάρματα τῶν ἐθνῶν, τὸν δὲ Μωϋσῆν ὑβρίζουσιν ἐκ κακῆς προθέσεως ὡς μάγον καὶ γόητη, μετὰ τῶν νόμων αὐτοῦ ὡς μηδεμίαν ἀρετὴν διδασκόντων.

Τούτους ὅμως πάντας ὑπερτερεῖ ὁ Ἀππίων γνωστότερος ἐνεκα τῶν κατ' αὐτοῦ συγγραμμάτων τοῦ Ἰω

σήπου· ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδωνίου καὶ ἔλαθε τὸ ἐπιθε-
τον τοῦ Πλειστονίκου. Ἐπτούδασεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ,
ὅπου ὁ Δίδυμος ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν τὴν θερμὴν πρὸς
τὸν Ὀμηρὸν ἀγάπην. Ἐδίδαξεν ἐν Ρώμῃ καὶ ἀπέβη
ἐπίσημος ὡς γραμματικός. Ἦτο ὅμως τόσοῦτον κε-
νόδοξος, ὥστε αὐτὸς ὁ Τιθέριος ἀπεκάλει αὐτὸν «κύ-
βηλον τοῦ κόσμου», ἐπεὶ δὴ ἤθελεν ὅλος ὁ κόσμος ν'
ἀντηγῆ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· ὅτε οἱ ἔθνικοι τῆς
Ἀλεξανδρείας τῷ 38 π. Χ. ἀπέπειλαν πρессиάν
εἰς Ρώμην κατὰ τῶν Ἰουδαίων, ὁ Ἀππίων ἐθεωρήθη
κατάλληλος διὰ νὰ διεξάγῃ τὰ τῆς πρессиᾶς καὶ
διὰ τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανεν, ἀλλὰ καὶ
διὰ τὸ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἄσπονδον μίσος του. Τῷ
ὄντι δὲ διὰ τὸσφ μελάνων χρωμάτων παρέστησε τῷ
αὐτοκράτορι τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ ἀγάλματά του
ἀνευλάθειαν τῶν Ἰουδαίων, ὥστε οὐδὲ ν' ἀκούσῃ ἠθέ-
λησε τὸν Ἰουδαῖον Φίλων ὁ Καλλιγούλας, τὸν ἀν-
τιπρόσωπον τῆς Ἰουδαϊκῆς παροικίας τῆς Ἀλεξαν-
δρείας.

Ἐκ τῶν ἀπολεσθέντων συγγραμμάτων του ἐνδιαφέ-
ρουσιν ἡμᾶς μόνον τὰ Αἰγυπτιακὰ, ἐν οἷς διασπείρει
τὰς κατὰ τῶν Ἰουδαίων ὕβρεις καὶ συκοφαντίας. Φί-
νεται ὅτι συνήθροισεν ἐπιμελῶς πᾶν ὅ,τι καὶ οἱ προκά-
τοιχοι αὐτοῦ καὶ ἡ κακοβουλία ἐφεύρε κατὰ τῶν ἀπογό-
νων τοῦ Ἀβραάμ. Ἡ δὲ λύσσα αὐτοῦ ἦτο τοσαύτη, ὥστε
ἠναγκάσθη ὁ Ἰουδαῖος ἱστοριογράφος Ἰώσηπος ν' ἀναι-
ρέσῃ αὐτόν, ἐκ τῆς κατὰ Ἀππίωνος δὲ ταύτης συγγρα-
φῆς γνωρίζομεν ὅ,τι περιεσώθη ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν.

Καὶ πρῶτον χλευάζει τὴν περιτομὴν καὶ τὰς ἄλλας
ἐντολάς τοῦ Μωυσέως. Παρὰ μωρφώσας δὲ τὰ τῆς
ἐξόδου παρίστησι τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ κεφαλῆς συρφετῶδους
ὄχλου τυφλῶν, λεπρῶν, καὶ χωλῶν, παίζων διὰ τῆς
λέξεως «Σάββατον», τὴν ὁποίαν ταυτίζει πρὸς τὴν
«Σαββάτωσιν» τῶν Αἰγυπτίων, λέξιν σημαίνουσαν φρι-
κωδὴν δερμικὴν ἀσθένειαν.

Ἐτι ἀσεβέστερον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Θεοῦ τῶν Ἰουδαίων
παριστάνων αὐτὸν ἔχοντα κεφαλὴν ὄνου.

Τοιαύτας ὅσφ ἀσεβεῖς, τοσοῦτῳ καὶ γελοίας φαντα-
σιοκοπίας βραδύτερον θὰ ἴδωμεν ἀνανευομένας καὶ
κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Τῷ 1856 ἐν τινι θαλάμῳ τῶν
ἀνακτόρων τῶν Καισάρων ἐπὶ τοῦ Παλατινοῦ λόφου ἀ-
νευρέθη ἐσταυρωμένος φέρων κεφαλὴν ὄνου ἐν ταῖς τοι-
χογραφίαις. Παρὰ τοῦτον χριστιανὸς προσκυνεῖ τὴν δε-
ξιάν του, ἐπιγραφὴ δὲ Ἀναξίμενος σέβετε (αι) Θεὸν»
ἐξηγεῖ τὴν παράστασιν. Ἐκαστος ἐννοεῖ ὅτι ἡ ἀρχὴ
τοῦ μύθου τούτου, ὅστις κατέστη οὕτω δημῶδες, ὡς
φαίνεται ἐκ τε τοῦ Τακίτου καὶ τοῦ Πλουτάρχου, ζη-
τητέα εἰς τὸν Ἀππίωνα, μάλιστα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
Χριστιανισμοῦ, ὁ πότε Ἰουδαῖοι καὶ Χριστιανοὶ συνε-
χέοντο.

Ὁ Ἀππίων ἀποδίδει εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἄλλην
μυθώδη συκοφαντίαν, ὅτι δῆθεν ἐν τῷ ναφῷ τοῦ Σολο-
μῶντος ἐν ὀρισμένη ἐποχῇ ἐθυσιάζετο Ἕλληνα καὶ ὅτι
τοιοῦτον Ἕλληνα παρὰσκευαζόμενον διὰ θυσίαν εὔρεν
ἐν τῷ ναφῷ ὁ Ἀντίοχος.

Τοιοῦτοι οἱ μῦθοι καὶ αἱ συκοφαντίαι, τοὺς ὁποίους

διηγείται ὁ συγγραφεὺς τῶν Αἰγυπτιακῶν κατὰ τῆς
θρησκείας καὶ τῶν τελετῶν τῶν Ἰουδαίων, πόσον ὁ-
λὸς εὐαρεστεῖται εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ πόσον ἐξεγείρεται
τὸ μίσος καὶ ἡ περιεργία, πόσον δὲ ἡ φαντασία μεγαθύ-
νει αὐτά, εἶνε γνωστὰ ταῦτα καὶ τῆς ἱστορίας. Ἐπειδὴ
ὅμως ἡ Ἁγία Γραφὴ ἐσυκοφαντεῖτο ὡς διδάσκουσα ταῦ-
τα, ἀπέβαινε διὰ τοὺς ἔθνικοὺς βιβλίον ἄξιον ἀποστρο-
φῆς· οἱ δυστυχεῖς χριστιανοὶ ὑπῆρξαν τὰ ἀμεσώτερα
θύματα τούτων, παρέξηγηθεισῶν τῶν ἱερῶν των τε-
λετῶν καὶ παρασταθεισῶν ὑπὸ τὰς εἰδεχθεστέρας καὶ
ἀποτροπαιοτέρας μορφάς. Αἱ οἰδιπόδοι μίξεις καὶ τὰ
θυέστερα δειπνα εἰς τοὺς μύθους τοῦ Ἀππίωνος εὐρίσκουσι
τὴν ἐξήγησιν των. Ὁ Κέλσος ἐκ τοῦ Ἀππίωνος ἠντλη-
σεν οὐκ ὀλίγας κατηγορίας.

Ἀρχὴ λοιπὸν ἐγκαινίσασα τὰς κατὰ τῆς ἁγίας Γρα-
φῆς προσβολὰς ὑπῆρξεν ἡ συκοφαντία καὶ τὸ ψεῦδος.
Τὰ αὐτὰ θὰ ἴδωμεν καὶ παρὰ τοῖς Γνωστικοῖς εἰς οὓς
καὶ μεταβαίνομεν.

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.

BYZANTIAKA.

Περὶ τοῦ Χαρακτῆρος καὶ τῆς σημασίας τῆς

«Ἐπαναγωγῆς».

Ἦδη ὁ Ζαχαρίας ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Προχείρου (P.
XXXIII) προϋποτίθησιν ὅτι ὁ μέγας Πατριάρχης
Φώτιος ἔλαθε μέρος εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς Ἐπαναγω-
γῆς. Τοιαύτην ἰδέαν παραδέχεται καὶ ὁ Hergendorfer
B. II, 589. Καὶ πράγματι εἰς ἐν ἐκ τῶν χειρογράφων
(Codex Bodlejanus 173, XII ὀνομαζόμενον Epitome
legum εἰς 50 τίτλους, ἀπαντῶσι δύο σχόλια εἰς τὸ
28 κεφ. τίτλος I, τὰ ὅποια ἀναφέρουσι κατὰ λέξιν τὸ
περιεχόμενον τῶν κεφαλαίων τοῦ 1 καὶ 2 τίτλου τῆς
Ἐπαναγωγῆς, διαλαμβανόντων περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ
τῶν ζητημάτων τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ ἀποδιδω-
μένων τῷ Φωτίῳ. Ἐκτὸς τούτου ὁ Φώτιος ὤρισε καὶ
περιέγραψε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν συμφώνως πρὸς τὴν
θεωρίαν ἐκαίνην περὶ τῆς ἐξουσίας ταύτης τὴν ὀρισθει-
σαν ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν πατέρων καὶ διδασκά-
λων τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτοὶ οἱ λόγοι δι' ὧν ἀρχεται ἐν
τῇ Ἐπαναγωγῇ ὁ ὀρισμὸς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, δη-
λαδὴ «βασιλεὺς ἐστὶν ἔννομος ἐπιστάσις», ἠρύσθησαν ἐκ
τῶν λόγων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου εἰς τὸν 32 ψαλμ.
ἐνθα ἀναγινώσκωμεν «ὠρίσαντο δὲ τινες βασιλείαν εἶναι
τὴν ἔννομον ἐπιστάσιον, ἢ τὴν πᾶσιν ἀρχὴν ἀνυπεύθυ-
νον ἀμαρτίῃ». Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ὁ βασιλεὺς ἐμφανί-
ζεται ὡς κοινὸν ἀγαθὸν δι' ὅλους, ὡς ἔννομος ἐξουσία,
ἐνεργούσα καὶ διοικοῦσα ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν νόμων.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ μεταχειρίζονται καὶ οἱ πατέρες

*) Ἰδε ἀριθ. 43 σελ. 844—846.